

Yazarken senindir sözcükler,
bittiğinde yazmak, herkesin olur...

MAVİ YAZILAR

Prof. Dr. Ferruh N. Ayoglu

ÜÇ GİTMEK ÖYKÜSÜ

Zaman zaman düşer aklıma, düşlerim olan biteni; olanı biteni düşünmek, düşlemek işim benim. Merak işte; satırların arkasındaki öyküyü aramak, duyumsamak olan biteni... Anlamalı bir dizgesi yok galiba bu aklıma düşme zamanlarının; yüreğim mi sıkışmıştır, bir görünmez zincir midir saran, özlemek midir, nedendir bilmem. Bildiğim varsa, yaz dediğin, biraz da gitmek vakti...

-I-

Çalışıyorlardı. Kıyıda, kumların üzerinde. Yirmi kişiydiler hepi topu; dördü teknenin içinde, diğerleri aşağıda. Aşağıda, kumların üstündekiler, silahlarını, çuvallara ve toprak kaplara koyulmuş eşyaları ve kadınların ördüğü halatları, kendi elleriyle yaptıkları teknedekilere taşıyorlardı. Teknedekiler, büyük bir özenle alıyordu kendilerine uzatılanları.

Yarı beline kadar kıyıya çekilmiş haline bakılırsa teknenin, sedir ağacından yapmış olmaları tekneyi. Sedir, kolay bulunur bu topraklarda; o zaman ne derlerdi adına bilmem ama Teke Yarımadası anayurdu gibidir sedirin. Hafiftir. Kolay taşınır. Lakin dayanıklıdır. Uzun ve düzgün gövdesiyle omurga ve direk yapmak için uygundur. Reçineli yapısı da suya dirençli kılar onu.

Teknedekilerden genç olanı; siyah saçlı,

siyah gözlü, seyrek sakallı ve orta boylu; elini direğin gövdesinde dolaştırdı okşarcasına. Tek parça dokunmuş kare yelkeni serene saracak halata baktı sonra. Halatın ucuna, üçlü örgünün arasına, kızının yerleştirdiği küçük mavi parlak taş dokundu. En son o indi teknedeki.

Sahilde, kumsalın ağaçlara kavuştuğu yerde, kadınlar ve çocuklar adamları seyrediyordu. Kadınların yere, göğe ve denize dönen başlarına ve ara sıra duyulan mırıldanma seslerine bakılırsa, dua ediyor olmaları. Mutlaka dua ediyor olmaları; bildikleri tüm tanrılara.

Adamlar, derin ama silinecek ayak izleri bırakarak kumlarda, kadınların ve çocukların yanına gittiler. Öptüler birbirlerini. Kokladılar; doyasıya; içlerinde saklamak istercesine. Uzun uzun sarıldılar.

Adamlardan kumral saçlı olanı; ela gözlü, uzun boylu ve zayıf; zayıf kolları beklenenden çok güçlü olan; oğluyla konuşuyordu karısının hüzünlü bakışları altında. On dört on beş yaşlarındaydı çocuk. Kesin onlarla gelmek istiyordu, "beni de al, beni de götür baba" diyordu yine. Hepsi tanırды, bilirdi. Ne zaman denize çıkılsa yanlarına gelirdi, onu da götürürlerdi çoğu zaman. Ama bu sefer olmazdı. Bu başkaydı. Hepsi biliyordu bunu. delikanlı, çaresiz kabul edecekti.

Sandal ağacından yaptıkları teknelerini hep kıyıya yakın kullanmışlardı. Tekneleri, bu işe ilk başladıklarından çok farklıydı, çok değişmişti ama açık denizlere girmemişlerdi hiç. Açık suların huyu neydi? Ne kadar kabarırdı dalgalar? Rüzgâr ne kadar yüklenirdi yelkene, tekneye. Ne kadar dayanırdı omurga, direk? Açık denizlere gelir miydi bu tekneler? Dayanır mıydı koyu mavi o sulara? Açıkta, ufuk çizgisinden sonra ne vardı? Hatta, bir şey var mıydı ufuktan ötede? Bilmiyorlardı hiçbirini. Bilmiyorlardı hiçbir sorunun yanıtını.

Aslında becerikliydi çocuk. Her işe yardım ederdi. Keskindi gözleri. Avının üstünde süzülen şahin gibi, hiçbir hareketi kaçırmazdı gözleri. Hızlı öğrenirdi. Girişken ve meraklıydı. Yorulanın yerine geçerdi. Olta da atardı, yelkeni de ayarlardı. Dümen bile tutardı haydi denildiğinde. Yapardı. Ama bu sefer farklıydı. Hepsini biliyorlardı onun oğlunu yanına almayacağını, alamayacağını. Olmazdı.

Sonra, ayrıldılar kadınların ve çocukların yanından. Kimi ağlıyordu kadınların, kimi dik durmaya çalışıyordu. Sevinçli sahte çığlıklar atıyordu bazıları. Onlar biliyorlardı. Moralleri bozuk olmamalıydı gidenlerin, güçlü olmalıydı gidenler. Ve nasıl olacaksa bu iş, yürekleri kalacaktı geride ama geride kalmamalıydı akılları gidenlerin.

Kimi ağlıyordu çocukların, nedeni bilerek. Kimileri nedenini bilmeyerek ağlıyordu; annesi ağladığı için ağlar bazen çocuklar. Kimisi oynuyordu kumların üzerinde, kimisi kovalıyordu diğerini ağaçların arasında. Belki de o gün ilk kez, gözleri gidenlere kilitlenmiş kadınlar, anneleri, “yapma” demiyordu çocuklarına.

Yirmi adamdan on dokuzu, hep birlikte ittiler denize yarı beline kadar kıyıya çekilmiş

tekneyi. Sadece dümenci vardı teknede. Sonra sular saçarak koşuşturarak bindi onlar da tekneye. Küreklere sarıldılar. İskele tarafındakiler geriye çekerken kürekleri, sancak tarafındakiler ileri çektiler. Dayandığı tahtaya sürtünen küreklerin gıcirtısını duydu kadınlar ve çocuklardan bazıları. Tekne, yağ gibi kıvrılarak döndü olduğu yerde.

Üçü, orta boylu, siyah saçlı, siyah gözlü ve sakallı olan, ela gözlü, uzun ve zayıf olan ve kimsenin anlam veremediği bir biçimde saçları günbatımı gibi kızıl olan, ustası bu işin, asıldılar yerde kıvrılmış olan halatlara. Kadınların daima ama daima şarkı söyleyerek dokuduğu ve çocukların küçük de olsa daima ama daima bir ucundan yardım ettiği yelken, fırtına rüzgârı dolup yükseldi direğin tepesine doğru. Tekne, giderek daha fazla sahilde bırakarak kadınları ve çocukları, kaydı ufka doğru maviliğin üstünde.

Günbatımı gibi saçları olan, “uygun olduğunda denemeliyiz” diye geçirdi içinden. Yelkenin aşağıda toplanıp yukarıya doğru halatlarla basılması kolları zorlayan bir işti. Rüzgâra karşı yapılıyordu yelkeni açma işi, açıldıkça daha çok basıyordu rüzgâr yelkene, bastıkça daha çok kuvvet istiyordu. Alt ucu serbest bırakılıp yukarıya doğru toplansa yelken, daha az basardı rüzgar, daha kolay olurdu kolların işi. Serbest bırakılınca halatlar, kendiliğinden inerdi yelken. Rüzgârın şiddetlenmesini bekleyip, bahçedeki direkte denemişti bunu. Şimdi değil ama bir seferinde denemeliydi bunu.

Uzun boylu, zayıf, ela gözlü olan rüzgârı dolmuş yelkene baktı. Gülümsedi. “Onlar bizimle” diye geçirdi içinden, ama kimseye söylemedi aklından geçenleri. Yelkendi kadınlar ve çocuklar. Kadınlar ve çocuklar onlarlaydı.

Kaptan pusulaya bakmadı. Pusula yoktu. Daha yüzlerce yıl vardı pusulaya. Yıldızlara da bakmadı. Yoktu o bildiği, ağır ağır yer değiştiren ve ona gelecek günün rüzgarlarını fısıldayan yıldızlar; gündüzdü.

Uzun boylu, iri yarı ve sarı saçlı olana seslendi. Hepsinden uzundu. Hepsinden güçlüydü. Kimsenin kaldıramadığı çuvalı kaldırır, üç kişinin asıldığı halata tek başına asılırdı. Belki de tek sıkıntısı “yavaş” diye bağırırmazlarsa eğer küreği diğerlerinden daha güçlü çekmesiydi. Ama çok güzel yemek yapardı ve o dağ gibi kocaman gövdesinde enfes bir ses saklardı. Kimi zaman dalgalar gibi coşturan, kimi zaman yüreklere saplanan bir ses. Tanrıların Sesi derlerdi ona. Teknenin burnunda şimdi, küçük bir çocuk gibi, güverteye çarpıp sıçrayan damlaları seyrediyordu.

“Hey, Tanrıların Sesi, ne duruyorsun?” Kaptanın sesi böldü rüzgârın ve denizin sesini, ve herkesi kaplayan sessizliği. “Haydi, ne duruyorsun, bir şarkı söyle bize.” Anlamıştı. Uzaklara giden, sonra dönüp karısına ve çocuklarına kavuşan bir adamın macerasını anlatan neşeli bir şarkıya başladı Tanrıların Sesi. Sonra hepsi, hepsi hep bir ağızdan söylediler şarkıyı.

Geriye döndüler mi? Döndülerse kaçtı döndü? Ne kadar sürdü seyirleri? Döndüklerinde tutturabildiler mi yola çıktıkları sahili? Dönmediler de başkaları da mı denedi aynı şeyi? Yoksa onları aramak için mi gittiler diğerleri? Bilmiyorum, hiçbirinin cevabını bilmiyorum. Sayfalar dolusu kitapta yazmıyor onların öyküsü. Belki anlatmadılar kimseye yaptıklarını, önemsemediler belki. Ya da onlar büyük bir coşkuyla anlattılar da yaptıkları işi kimse önemsemedi, yazmadı onların hikayesini. Belki de yazıyor bir yerlerde de

ben okumadım henüz. Şüphesiz, başka coğrafyalarda başka insanlar da denemiş olmalı bu işi; öyle söylüyor aklım.

Benim o sahilin bir köşesinde sessizce durup seyrettiğim yirmi adam -ki bu sayıyı da bilmiyorum aslında, kimse bilmiyor, ben öyle düşledim- El-Amarna Arşivlerinde bulunan, Kıbrıs Kralı’nın MÖ 1375’te, günümüzden 2400 yıl önce, Mısır Firavunu IV. Amenofis’e, şu meşhur Akhaneton’a yazdığı mektupta şikayet ettiği Lukkalılar değil. onlardan çok ama çok öncesi.

Onlar, bırakıp bildikleri kumları, kayaları ve balıkları, alnını ufuk çizgisine çevirip ilk gidenlerdi.

-II-

İyiden iyiye soğudu hava. Montunun fermuarını boynuna kadar çekti. Hep böyle olurdu bu zamanlar. Ya çok gelirdi giydikleri, ya eksik. “Çok sürmez, ayazlar başlar artık” diye geçirdi içinden. Zaman günbatımıyla akşamın arasında. Caddeler tika basa doluydu arabalarla, kaldırımlar insanlarla. Sonuydu sonbaharın. Gülümsedi aklından geçen sözcüklere; sonu sonbaharın; akşam bir şiir yazabilirdi sonuna sonbaharın.

Yaya geçidinde kırmızı yanıyordu. Pakette kalan son sigarayı da az önce kitapçının vitrinine bakarken bitirmişti. Büfenin önünde durdu. Kalabalıktı büfenin önü. Sıra ona gelirken yandı yeşil. Para üstünü ve sigara paketini cebine koyarken çoktan kırmızıya dönmüştü ışık. Yaya geçidinde, kalabalığa karışmadan durdu. O karşıdaydı.

Karşı kaldırımın ortasında, kalabalığın arasında, duruyordu öylece. O muydu gerçekten? Yanılıyor olabilir miydi?

Sonbaharın sonunda, sonunda gün ışığının tükenişinin, o muydu karşıda duran. Oydu. O da ona bakıyordu onun gibi. Bakışlar, nerede çarpar birbirlerine birbirine bakan iki kişinin arasında? Tam ortada mı mesela? Önce görenin daha mı çok yol alır gözleri acaba?

Omzuna çarpıp geçen kadının sarsmasıyla ayırdı gözlerini ondan; yeşil yanıyordu trafik ışığı. Omzuna çarpıp geçen kadın, farkında değildi olan bitenin. Elinde bir poşet vardı, aceleliydi adımları, belki de eve yetişmeliydi.

O da olduğu yerdeydi onun gibi. İkisi de adım atmamıştı bir yeşil ışık zamanında. Güldüler birbirlerine bakarak. Sonra yeniden yandı yeşil ışık. O yürümedi. O yürüdü onun olduğu kaldırıma. Ellerini uzattılar, ellerini tuttular birbirlerinin. Yaya geçidinde biriken kalabalıktan kurtulmak için birkaç adım attılar.

-“Merhaba, nasılsın?”

-“İyi, sen?”

-“Ben de iyiyim, biraz komik oldu galiba. Bir anda görünce seni şaşırdım.”

-“Evet galiba. Büfenin önünde beklerken görmüştüm seni, yine sigara alıyordun büfeden. Bekledim ama gelmedin. Geç kaldın.”

Gülümsüyordu bunu söylerken. Demek görmüştü onu büfenin önünde beklerken. Beklemişti. Noktalı cümlelerle söylemişti söylediklerini, virgüllü değil. Belki de hep büfeye bakıyordu buradan geçerken. Sonra kendisi de güldü aklından geçenlere.

-“Uzun zaman oldu.”

-“Uzun, çok uzun zaman oldu.”

-“Gülümsemen değişmemiş, ne güzel değişmemesi gülümsemenin.”

-“Senin de değişmemiş. Bir de gözlerin.”

Kızdı kendine. Neden söylemişti böyle bir şeyi şimdi durup dururken. Sonra ikisi de ellerine baktılar. Ellerini tutuyordu elleri. Bıraktılar ellerini. Biraz daha konuştular. Sıradan

sözcüklerle. Sıradan sözcüklere anlam yüklemek miydi yaptıkları. Sonunda sonbaharın, anlam yüklenebilir miydi sonbahar gibi tükenen sıradan sözcüklere? Sormalı mıydı? Duraksadı. Sordu.

-“Çocuk muyduk o zaman?”

-“Çocuktuk ama büyüktük galiba.”

-“Ayrıldığımız o günü hatırlıyor musun?”

-“Hatırlıyorum, demek sen de...” Yine gülümsüyordu işte. Kırmızı ışığın yansıması düşüyordu üzerlerine.

-“Ben çok üşümüştüm o gün.”

-“Ben de çok üşümüştüm.”

Ayrıldılar. Tekrar tuttular birbirlerinin ellerini. Tekrar bıraktılar. Yürüdüler gittikleri yöne, dönerek birbirlerine sırtlarını. Aksi gibi, kırmızı yanıyordu yine yaya geçidinin lambası. Bekledi. Yok muydu başka söylenecek söz? Sonu sonbaharın, bir film olsaydı, ne çok şey olurdu söylenecek. Sonunda sonbaharın mesela, insan, ayrılabilir miydi üşüyerek ikinci kez?

-III-

Karşılıklı oturuyorlardı masada. Örtüsü yoktu masanın. Vazo, vazoda beş kırık begonvil dalı. Begonvillere bakıyordu adam. O zarif sesi vardı küçük dalgaların ıslanan çakıl taşlarında, artık duymadıkları.

-“Bir şey sormak istiyorum sana.”

-“Yapma. Bunu yapma. Biliyorsun. Her şeyi daha da zorlaştırma.”

-“Yok, hayır, düşündüğün gibi değil. Gitme demeyeceğim.”

-“Lütfen...”

-“Hayır, gerçekten de gitme demeyeceğim. Gideceğini biliyorum. Gideceksin.”

-“...”

-“Benim merak ettiğim nasıl gideceğin. Bir türlü bulamıyorum bunun yanıtını. Dünden beri çıkamıyorum bu işin içinden.”

- "Ne önemi var bunun. Sonuçta gidiyorum. Konuştuk işte. Gitmeliyim."

- "Tamam da nasıl gideceksin işte."

- "... " Biliyordu. Ne derse desin, söyleyecekti aklından geçenleri.

- "Günbatımı gibi mi gideceksin mesela. Sonunda bilirsin gideceğini. Gider. Zamanı geldiğinde gider. Neredeyse, oradan gider. Dağın arkasından, ufuk çizgisinden, dalgaların üzerinden akıp gider. Bilirsin gideceğini. Hiçbir şey yapamazsın, tutamazsın, engel olamazsın, durduramazsın yani. Ama geleceğini de bilirsin. Neredeyse oradan gelir, bilirsin, dağın ardından, ufuk çizgisinden, dalgaların ardından. Yani, sen gitsen de başka bir yere, oradan gelir, bilirsin."

- "... "

- "Ya da ne bileyim işte, ansızın gitmek gibi mi olacak gidişin? Evde sevdiğin birisi vardır hani, gidersin eve, yoktur. Beklersin, bakkala gitmiştir dersin, ama gelmez, gitmiştir."

Adama bakıp gülümsedi kadın. Ellerini tuttu adamın. Soğuktu elleri. Bir şey söylemeliydi. Bir şey söylemesini bekliyordu, biliyordu.

- "Bu olmasa gerek. Sonuçta biliyorsun gideceğimi."

- "Tamam ama öyle değil işte. Evet biliyorum ama sen nasıl gidersen git, benim kalışım gibi olmayacak mı gidişin? Eve geldin mesela, vazon var masada, içinde de böyle begonviller mesela. Elin çarpıyor, düşüyor masadan, tuzla buz oluyor yere çarpınca. Seyrediyorsun onun masadan düşüşünü bir saniyede. Tutmaya çalışıyorsun olmuyor. Darmadağın oluyor, cam kırıkları saçılıyor ortalığa. Temizliyorsun. İki gün sonra minicik bir parça batıyor ayağına.

- "Başka hangi seçenekler var?"

- "Ölüm gibi de gidebilirsin mesela. Soğuk, ama çok soğuk. Öyle işte. Geride eşyalar, fotoğraflar filan. Gelip gidenler, pide filan getirirler ya, sorun açlığımızmış gibi sanki. Sonra unutursun onun öldüğünü zamanla.

Beyninin sana hediyesi. Unutmazsan sen de ölürsün. Kötü, çok kötü.

- "Bunu sevmedim."

- "Daha kötüsü var ama. O şarkıdaki gibi mesela, dün gibi gitmek. Aslında en kötüsü bu galiba, dün gibi gitmek."

- "... "

Kadın, adamın tuttuğu ellerini birleştirdi. Yanağını okşadı. Adam da onun yanağını.

- "Ne yapıyoruz şimdi biz burada? Neden bahsediyoruz, neyi konuşuyoruz? Ne yapmaya çalışıyoruz?"

- "Aklıma takıldı işte, konuşmayalım mı?"

- "Konuşalım konuşmasına ama içim kararıyor sanki."

- "Onu da düşündüm. Bir kahraman gibi de olabilir gidişin."

- "... " Biliyordu. Anlamıştı. Kendi elleriyle soktuğu hüznün yığınınından kendi elleriyle çıkartmayı deneyecekti. Kıyamazdı.

- "Hani o mitolojik öykülerdeki kahramanlar var ya, onun gibi mesela. Gelirler, olmadık işler yaparlar, herkes şaşırır, hayranlıkla izler. Sonra da öyle havalı, fiyakalı bir biçimde giderler. Hayata imza atar gibi giderler. Vay be dersin, neydi lan bu dersin gittiklerinde."

Kadın saate baktı. Adam bakmadı. Biliyordu zamanın geldiğini.

- "O zaman ben de bir şey söyleyeyim gitmeden sana. Düşünmedim. Nasıl gideceğimi, gidişimin neye benzeyeceğini hiç düşünmedim. Gittiğimde bulursam cevabı, söz, arayıp söyleyeceğim. Belki de bu kadar zor değildir yanıtı. Sen söyledin hep. Canım ne zaman sıkılsa sen söyledin, güç verirdin bana; hayat bazen sanıldığı gibi karmaşık değildir, bazen sadece geldiği gibidir hayat.

- "O zaman git ey sevgili. Kendin gibi git. Üstelik şimdi yaz, tam da gitmek vakti."